

Dret del Medi Ambient

Codi: 102227
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500786 Dret	OT	4	0

Professor/a de contacte

Nom: Isabel Pont Castejón
Correu electrònic: Isabel.Pont@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: anglès (eng)
Grup íntegre en anglès: Sí
Grup íntegre en català: No
Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

Per cursar Dret del Medi Ambient (Environmental Law) no hi ha prerequisits. L'alumne ha de tenir suficient nivell d'anglès per llegir els materials i seguir les classes presencials en aquesta llengua. L'examen es pot realitzar en català, castellà, anglès, francès, italià o portuguès.

Objectius

El curs de Dret del Medi Ambient us ofereix la possibilitat de conèixer de primera mà quins són els instruments principals d'aquesta disciplina, a nivell internacional i també a nivell intern. Se subratlla especialment el dret ambiental de la Unió Europea, perquè es constata que molt sovint és el dret que apliquem a nivell domèstic.

Comprovareu que és una rama captivadora que avui incideix sobre l'activitat de les institucions internacionals, Unió Europea, lobbies, empreses, i que es localitza així mateix en tots els nivells públics d'actuació. Durant el curs podreu comprovar, de la mà de casos pràctics, que poden ser molt útils els coneixements de que ja disposeu, procedents de matèries aparentment distants, com són el dret internacional, dret constitucional, dret administratiu, dret penal, civil... En les diverses sessions, a més de conèixer quins són avui els principis generals del dret ambiental, ens apropiem a les àrees o subsectors més rellevants de la política ambiental actual (aire, residus, aigua, biodiversitat, canvi climàtic..).

L'objectiu, de forma molt sintètica, és ampliar els vostres coneixements en relació a un sector que és especialment important avui. També, donar l'oportunitat d'utilitzar les habilitats jurídiques i no jurídiques i de comprovar com poden ser valuoses per a la pràctica actual.

Atès que constitueix un dret que incideix sobre totes les institucions, empreses i ciutadans ...el Dret del Medi Ambient és un curs especialment interessant tant per a estudiants que són de la UE com per aquells altres que procedeixen d'estats de fora d'aquesta.

Competències

- Argumentar i fonamentar l'aplicació de les normes jurídiques.
- Comunicar de manera persuasiva els punts de vista propis.
- Defensar oralment de forma clara i estructurada les idees, els treballs, informes, escrits i dictàmens.
- Demostrar un raonament reflexiu i crític: anàlisi, síntesi, conclusions.

- Dominar les tècniques informàtiques per obtenir la informació jurídica (bases de dades de legislació, jurisprudència, bibliografia, etc.) i per comunicar dades.
- Gestionar informació de manera eficient: poder assimilar un volum de dades considerable en un tems limitat.
- Identificar, valorar i posar en pràctica els canvis en la jurisprudència.
- Memoritzar i utilitzar la terminologia jurídica.
- Redactar i formalitzar treballs, informes, escrits i dictàmens.
- Treballar en equip: poder formar part de grups de treball i també coordinar-los i prendre decisions que afectin tot el grup.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar l'evolució jurisprudencial.
2. Aplicar les normes jurídiques al cas concret.
3. Buscar sentències, articles, etc., en les bases de dades jurídiques.
4. Comunicar de manera persuasiva els punts de vista propis.
5. Defensar oralment de forma clara i estructurada les idees, els treballs, informes, escrits i dictàmens.
6. Definir el llenguatge jurídicoadministratiu.
7. Demostrar un raonament reflexiu i crític: anàlisi, síntesi, conclusions.
8. Distingir l'evolució jurisprudencial en l'àmbit del dret administratiu.
9. Explicar les normes jurídiques administratives.
10. Expressar-se amb la terminologia jurídicoadministrativa.
11. Gestionar informació de manera eficient: poder assimilar un volum de dades considerable en un tems limitat.
12. Redactar i formalitzar treballs, informes, escrits i dictàmens.
13. Reflexionar críticament sobre les decisions jurisprudencials.
14. Reflexionar sobre la normativa administrativa.
15. Treballar en equip: poder formar part de grups de treball i també coordinar-los i prendre decisions que afectin tot el grup.
16. Utilitzar les fonts d'informació informàtiques jurídiques.

Continguts

BLOC TEMÀTIC 1. PART GENERAL

La protecció del medi ambient com a objecte del dret.El Dret Ambiental. Antecedents. Característiques. Principis. L'ordenament ambiental.

El marc internacional de la protecció jurídica del medi ambient.La rellevància de l'ONU i d'altres organitzacions internacionals: convenis, programes i conferències. Els principis i regles internacionals que informen la política i el dret del medi ambient. Globalització.

La transcendència del Dret ambiental de la Unió Europea : Evolució de la competència per a la protecció del medi ambient. Els objectius i els principis rectors de l'acció comunitària ambiental. Els instruments normatius emprats i la seva vinculació amb el dret intern. Els programes europeus en matèria ambiental. L'estructura administrativa europea pel medi ambient. El finançament de les actuacions ambientals. L'incompliment de la normativa europea ambiental

L'Administració i la protecció del medi ambient. La concepció constitucional i la distribució territorial de competències. L'organització administrativadel medi ambient. Instruments tradicionals (de control, de foment, de servei públic) i instruments de mercat.

BLOC TEMÀTIC 2. Mecanismes transversals;

La informació, la participació ciutadana i de grups i l'accés a la justícia en la protecció del medi ambient.

Les responsabilitats per danys ambientals. Trets bàsics de la responsabilitat penal, civil, administrativa i de l'anomenada responsabilitat ambiental aplicada a la matèria.

L'avaluació ambiental de plans i programes o avaluació ambiental estratègica; L'avaluació d'impacte ambiental de projectes d'obres, instal·lacions i activitats.

La prevenció i el control ambiental de les activitats potencialment contaminants

Els sistemes voluntaris

BIOC TEMÀTIC 3. Subsectors ambientals més rellevants . Integració de la política ambiental en d'altres polítiques.

La protecció de les aigües continentals

La protecció del litoral i del medi marí

La contaminació atmosfèrica, contaminació sonora; contaminació lumínica i males olors: el seu tractament jurídic.

El règim jurídic dels residus i dels sols contaminats. Economia Circular; Substàncies perilloses

La tutela dels recursos naturals. El espais de protecció especial. La protecció de la biodiversitat i la protecció, gestió i ordenació del paisatge

La integració de la vessant ambiental en l'elaboració i execució de polítiques públiques sectorials: transport, energia, agricultura...

Metodologia

L'estudi, anàlisi i explicació del règim jurídic dels diferents temes i matèries que conformen el contingut de l'assignatura i el corresponent programa anirà complementat amb la seva perspectiva pràctica. D'una banda, s'estudiaran casos concrets per mitjà de resolucions, sentències i notícies tractades pels mitjans de comunicació. D'altra banda, els estudiants hauran de realitzar diferents exercicis, treballs i pràctiques, tant a classe com de treball autònom, en el marc de l'avaluació contínua. A principi de curs es determinarà quins treballs seran objecte de puntuació de cara a l'avaluació final.

L'examen final constarà de diferents preguntes per desenvolupar.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes pràctiques	12	0,48	2, 3, 4, 5, 7, 10, 11, 12, 14, 15, 16
Classes teòriques	33	1,32	1, 6, 8, 9, 13, 14
Tipus: Supervisades			
Tutoria	6	0,24	9, 10, 13, 14
Tipus: Autònomes			
Diferents lectures: articles, normes i jurisprudència	20	0,8	3, 11, 15, 16

Estudi	34	1,36	2, 3, 8, 14, 16
Redacció i presentació de diferents exercicis, pràctiques i treballs	37	1,48	1, 2, 3, 4, 5, 7, 11, 12, 15, 16

Avaluació

El model d'avaluació té l'objectiu que l'alumnat i el professorat puguin conèixer el grau d'assoliment de les competències per tal d'orientar el procés formatiu.

Els treballs, exercicis i les activitats pràctiques realitzades al llarg del curs suposaran el 30 % de la nota final.

L'examen dels continguts per escrit suposarà el 70 % de la nota. Es faran, concretament, dos proves escrites. Una, durant el curs, de caràcter parcial (30%) i l'altra al final de curs (40%):

Les proves escrites podran ser realitzades en anglès o bé en català, castellà, francès, italià o portuguès, segons sigui la preferència de l'estudiant.

En cada grup de docència es publicaran al campus Virtual, abans de l'inici de la docència, la data concreta o la setmana de realització de les activitats avaluable, sens perjudici que, excepcionalment i per causes de força major, aquestes puguin, amb preavís i antelació suficient, ser modificades.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Prova escrita parcial i final	30 % i 40%	2	0,08	1, 6, 7, 8, 9, 14, 16
Proves, exercicis pràctics i treballs	30 %	6	0,24	2, 3, 4, 5, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16

Bibliografia

La bibliografia en Dret Ambiental es actualment molt extensa. A principi de curs la professora apuntarà quines son les lectures que entén que són més recomanables per a seguir el curs.

S'ofereixen a continuació, a títol exemplificatiu, referències d'obres de dret intern (llista I) i de dret internacional i dret europeu ambiental que es consideren especialment rellevants (llista II)

I. DRET AMBIENTAL INTERN

- ALONSO GARCÍA, Enrique. y LOZANO CUTANDA, Blanca. (Dir.), *Diccionario de Derecho Ambiental*, Iustel, Madrid, 2006.
- ALONSO GARCIA, Enrique, ORTEGA ALVAREZ Luis. *Tratado de derecho ambiental*, Tirant lo Blanch, 2013
- ARANA García, Estanislao; Torres López, María Asunción, *Derecho Ambiental*. 3 ed. Tecnos 2018
- AUDIVERT ARAU, Rafael., *Régimen jurídico de la etiqueta ecológica*, Cedecs, Barcelona, 1996
- BETANCOR RODRÍGUEZ, Andres., *Derecho Ambiental, la Ley*, 2014.
- CAMPINS ERITJA, Mar. et al (PONT CASTEJON, Isabel), *Environmental Law in Spain*, Kluwer Law, 2nd ed. 2014-
- CASADO CASADO, Lucía. i FUENTES i GASÓ, Josep Ramon., *Medi ambient i ens locals*, Cedecs, Barcelona, 2008-

- CASADO CASADO, Lucía. i PONT CASTEJÓN, Isabel., "La elasticidad de las competencias normativas en materia ambiental: querer es poder", a *El derecho administrativo en el umbral del siglo XXI:homenaje al profesor Dr. D. Ramón Martín Mateo, Madrid, 2000.*
- ESTEVE PARDO, José., *Derecho de Medio Ambiente*, Marcial Pons, 4a .Ed. 2017
- FERNANDEZ de GATTA, Dionisio, *Sistema jurídico Adiministrativo de protección del medio ambiente*, Editorial: Ratio Legis, 6ª ed 2017
- LAVILLA ROVIRA, Juan Jose., MENÉNDEZ ARIAS, María José., (coord.) (PONT CASTEJON), *Todo sobre el Medio Ambiente* , Praxis, Barcelona, 1996.
- LOPEZ RAMON, Fernando, (coord), Observatorio de Políticas Ambientales (edición anual).
- LOZANO CUTANDA, Blanca., *Derecho Ambiental Administrativo*, 11ª ed. LA LEY, Madrid, 2011.
- LOZANO CUTANDA, Blanca. (Directora), LAGO CANDEIRA, Alejandro. y LÓPEZ ÁLVAREZ, Luis Felipe., *Tratado de Derecho Ambiental*, Ediciones CEF, Madrid, 2014.
- LOZANO CUTANDA, Blanca., y ALLI TURRILLAS, Juan Cruz., *Administración y Legislación Ambiental*, Dykinson, Madrid, 9ª ed. 2016
- Martín Mateo, Ramón., *Tratado de Derecho Ambiental*, Trivium, Madrid, 4 Vols; MARTÍN MATEO, Ramón., *Manual de Derecho Ambiental*, Aranzadi, Navarra, 3a. Ed. 2005
- NIETO MORENO, Juan Emilio., *Elementos estructurales de la evaluación ambiental de planes y programas*, Aranzadi, 2011..
- ORTEGA ÁLVAREZ, Luis., ALONSO GARCÍA, Consuelo y VICENTE MARTÍNEZ, Rosario de., *Tratado de Derecho Ambiental*, Tirant lo blanch, Valencia, 2013
- PONS CÀNOVAS, Ferran., "Intervención pública en la actividad privada para la protección ambiental. Limitaciones a los derechos de propiedad y de libertad de empresa", a *Diccionario de Derecho Ambiental*, Enrique Alonso García y Blanca Lozano Cutanda (Directors), Iustel, Madrid, 2006. pp. 778 a 789.
- PONS CÀNOVAS, Ferran., "Puertos, urbanismo y medio ambiente", a *Obras públicas, urbanismo y medioambiente*, Fernando López Ramón y Víctor Escartín Escudé (Coords.), Marcial Pons, 2013.
- PONT CASTEJÓN, Isabel., "El procedimiento administrativo de autorización de vertidos a aguas continentales ante el reto de una Administración hidráulica eficaz", a *Revista Aranzadi de derecho ambiental*, núm. 5, 2004, pp. 15 a 36.
- PONT CASTEJÓN, Isabel. "Un nuevo reto en materia competencial: Estado y Comunidades Autónomas ante las exigencias del Protocolo de Kyoto", a *Los retos de la aplicación del protocolo de Kyoto en España y Canadá*, Mar Campins Eritja (Coord.), 2005.
- PONT CASTEJÓN, I., "Medio Ambiente" a *Derecho Administrativo Práctico*, Tirant lo Blanch, Valencia, 1997, pp. 303-331.
- PONT CASTEJÓN, Isabel. i CAMPINS ERITJA, Mar., (Coord.), *Perspectives de Dret Comunitari Ambiental*, Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra, 1997.
- TORRES LÓPEZ, María Asunción. y ARANA GARCÍA, Estanislao. (Directors), *Derecho Ambiental*, Tecnos, Madrid, 2a.ed 2015

II) DRET INTERNACIONAL I EUROPEU DEL MEDI AMBIENT

- BELL, Stuart; McGillivray, Donald; Ole Pedersen; Emma Lees ; Elen Stokes ; *Environmental Law* OUP, Oxford; 9th Edition (2017)

- BIRNIE, Patricia; W.-BOYLE, Alan, REDGWELL, Catherine; International Law and Environment, 3a ed. Oxford University Press, 2009.
- BERRAS PENTINAT, Susana., Los regímenes internacionales de protección del medio ambiente, Tirant lo Blanch, 2011.
- BROWN WEISS, Edith. (Edited), Environmental Challenge and International Law, The United Nations University Press, 1992.; International Environmental Law, Second Edition (Casebook) 2nd Edition, 2006
- CAMPINS, Mar; CASADO, Lucía; NIETO, Juan Emilio; PIGRAU, Antoni; PONT, Isabel; Environmental Law in Spain, Wolter Kluwers-kluwer Law International, The Netherlands, 2014
- CLEMENT, Marc Droit européen de l'environnement.Jurisprudence commentée, ed, Larcie, 2016
- Council of Europe. Manual on human rights and the environment"; Council of Europe Publishing 2012, http://www.echr.coe.int/LibraryDocs/DH_DEV_Manual_Environment_Eng.pdf
- DE SADELEER Nicolas. EU environmental law and the internal market. Oxford: Oxford University Press, 2014
- FAJARDO, Teresa. La política exterior de la Unión Europea en materia ambiental, Tecnos, 2005
- HAIGH, Nigel, EU Environmental Policy:Its journey to Centre Stage. 2016.
- IEEP, Manual of European Environmental Policy (2012), <https://ieep.eu/understanding-the-eu/manual-of-european-environmental-policy>
- Health and Social Benefits of Nature (<https://ieep.eu/news/health-and-social-benefits-of-nature-workshop-outcomes>)
- JANS, Jan ; Hans H.B. Vedder; European Environmental Law, Europa law Publishing (Fourth Edition) 2012
- JUSTE RUIZ, J., CASTILLO DAUDÍ,M., la protección del medio ambiente en el ámbito internacional y en la Unión europea, Tirant lo Blanc, Valencia, 2014.
- Kingston, Suzanne; Heyvaert Veerle; Čavoški , Aleksandra - European Environmental Law, Cambridge University Press 2017
- KISS, Alexandre., SHELTON, Dinah., A Guide to International Environmental Law, *Martinus Nijhoff Publishers*, 2007
- KRAMER, Ludwig. EUEnvironmental Law, Sweet and Maxwell, 8th ed. 2016
- LEE, Maria; EU Environmental Law, Governance and Decision-Making, 2nd Ed. 2014
- MACRORY, Richard, Regulation, Enforcement and Governance of Environmental Law, 2nd edition Hart Publishing, Oxford (2014),
- SANDS, Philippe., Principles of International Environmental Law, Cambridge University Press, 3d Ed., Manchester/N.Y., 2017
- THORNTON, James; GOODMAN, Martin, CLIENT EARTH 2017. Scribe Publications (May 11, 2017)
- VAN CARLSTER, Geert, EU Environmental Law, Elgar European Law series, 2017